

УДК 343.98.06

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.73.53>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Моца В.В.,

*ад'юнкт кафедри оперативно-розшукової діяльності,
Львівський державний університет внутрішніх справ,*

ORCID: 0000-0003-0011-2080

vikmotsa@gmail.com

Моца В.В. Теоретико-методологічні засади використання кримінального аналізу оперативними підрозділами правоохоронних органів України.

У статті досліджуються поняття, зміст та сутність поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою. Відзначається складність перекладу терміну «intelligence» та різні позиції науковців з приводу перекладу пов'язаного з ним терміну «ILP» (Intelligence-Led Policing). Окреслюється роль кримінального аналізу, доповненого кримінальною розвідкою, у протидії злочинності. Визначаються особливості взаємодії оперативних підрозділів правоохоронних органів з підрозділами кримінального аналізу, які зумовлені в першу чергу тим, що оперативно-розшукова діяльність є в більшості випадків негласною. Також підкреслюється, що співпраця між вказаними підрозділами відбувається здебільшого в рамках кримінального розвідувального аналізу.

В ILP-моделі саме оперативно-аналітична інформація є підставою для проведення операцій чи розслідувань, а не навпаки. В зазначеній моделі поліцейської діяльності продукти кримінального аналізу слугують для визначення стратегічних та оперативних цілей в протидії злочинності. Це, в свою чергу, веде до ефективнішого розподілу ресурсів правоохоронних органів. Використання кримінального аналізу в організації діяльності поліції сприяє збільшенню проактивного компоненту, заснованого на висновках про аналіз тенденцій та закономірностей, які ідентифікуються в злочинному середовищі. При такому підході вдається вжити вчасних та дієвих заходів для припинення злочинних проявів або суттєво пом'якшити їх наслідки. Кримінальний аналіз спрямований на підтримку ефективної правозастосовчої діяльності. Результати кримінального аналізу формують підґрунтя для організації діяльності поліції, керованої розвідувальною аналітикою. Тобто, продукти кримінального аналізу слугують основою побудови організації діяльності поліції за новою філософією – переходу від реактивних методів діяльності поліції – реакції на кримінальну подію, до проактивних – коли діяльність поліції керується висновками про аналіз закономірностей і тенденцій, які ідентифікуються у кримінальному середовищі. Такий підхід дозволяє вжити своєчасних і дієвих заходів щодо проблеми чи ситуації з наміром усунути або пом'якшити її наслідки.

Взаємодія співробітників оперативних підрозділів та кримінальних аналітиків має певні особливості та відбувається здебільшого в рамках кримінального розвідувального аналізу. Важливим аспектом у ефективній співпраці оперативних працівників та кримінальних аналітиків є запровадження спеціалізації за окремими напрямками роботи.

Ключові слова: модель поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою; кримінальний аналіз; кримінальний розвідувальний аналіз; кримінальна розвідка; оперативні підрозділи.

Motsa V. Theoretical and methodological bases for the use of criminal analysis by operative units of law enforcement agencies in Ukraine.

This article examines the concept, content and nature of intelligence-led policing. The role of criminal analysis, supplemented by criminal intelligence, in countering crime is examined. The specifics of interaction between operative units of law enforcement agencies and criminal analysis units are identified.

The model of police activity guided by intelligence analytics is currently the most suitable for overcoming the existing challenges and threats in the field of fighting crime. ILP is a model of policing, according to

which intelligence serves as the basis for conducting operations/investigations, and not vice versa. Criminal analysis and criminal intelligence are key elements of the Intelligence-Led Policing (ILP).

The organization of police activities guided by ILP means the planning and management of police work activities, thanks to which the products of criminal analysis serve as the basis for determining strategic and operational goals in the field of preventing and stopping crime. This enables the effective allocation of resources based on the areas of activity of individual offenders, organised crime groups and the criminal environment as a whole.

Criminal analysis is aimed at supporting effective law enforcement activities. The results of criminal analysis form the basis for the organization of police activities guided by intelligence analytics. That is, the products of criminal analysis serve as the basis for building the organization of police activity according to a new philosophy – a transition from reactive methods of police activity – reaction to a criminal event, to proactive – when police activity is guided by conclusions about the analysis of patterns and trends that are identified in the criminal environment. This approach allows you to take timely and effective measures regarding a problem or situation with the intention of eliminating or mitigating its consequences.

The interaction between employees of operative units and criminal analysts has certain features and takes place mostly within the framework of criminal intelligence analysis. An important aspect in the effective cooperation of operatives and criminal analysts is the introduction of specialization in certain areas of work. Criminal analysis is aimed at supporting effective law enforcement activities. The results of criminal analysis form the basis for the organization of police activities guided by intelligence analytics. That is, the products of criminal analysis serve as the basis for building the organization of police activity according to a new philosophy - a transition from reactive methods of police activity - reaction to a criminal event, to proactive – when police activity is guided by conclusions about the analysis of patterns and trends that are identified in the criminal environment. This approach allows you to take timely and effective measures regarding a problem or situation with the intention of eliminating or mitigating its consequences.

The interaction between employees of operative units and criminal analysts has certain features and takes place mostly within the framework of criminal intelligence analysis. An important aspect in the effective cooperation of operatives and criminal analysts is the introduction of specialization in certain areas of work.

Key words: intelligence-led policing; criminal analysis; criminal intelligence analysis; criminal intelligence; operative units.

Постановка проблеми. У сучасних умовах високорозвинутих інформаційних технологій успішна та ефективна діяльність правоохоронних органів щодо протидії злочинності залежить у першу чергу від їх спроможності бути проактивними, тобто діяти на випередження та запобігання злочинним проявам. Виконанню цього завдання сприяє впровадження у нашій країні моделі поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою, ядром якої є кримінальний аналіз.

Незважаючи на певні успіхи у впровадженні в правоохоронну систему України цієї моделі стримування злочинності, залишаються неврегульованими деякі питання використання кримінального аналізу оперативними підрозділами правоохоронних органів.

Стан дослідження проблеми. Окремі аспекти впровадження моделі поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою, використання кримінального аналізу, кримінальної розвідки та їх значення для боротьби зі злочинністю були предметом дослідження таких учених, як О.Є. Користін [1], Дж. Картер (J.G. Carter) [3], С. Філіпс (S.W. Phillips) [3], С. Гайадін (S.M. Gayadeen) [3], А.В. Мовчан [4], Д.О. Пефтієв [5], В.А. Некрасов [5], М.Г. Вербенський [5], Дж. Реткліфф (J.H. Ratcliffe) [7], В. Мельник [8], В. Некрасов [8], Р.І. Благута [10], І.Р. Шинкаренко [11].

У той же час в зазначених працях не розглядалися питання, пов'язані з особливостями взаємодії підрозділів кримінального аналізу та оперативних підрозділів правоохоронних органів України у процесі протидії злочинності.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є дослідження теоретичних та методологічних засад використання кримінального аналізу оперативними підрозділами правоохоронних органів України.

Для досягнення цієї мети потрібно виконати наступні завдання:

– виявити поняття, зміст та сутність моделі поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою, і ролі кримінального аналізу й кримінальної розвідки в цій моделі стримування злочинності;

– визначити особливості взаємодії оперативних підрозділів з підрозділами кримінального аналізу.

Наукова новизна дослідження. Ця стаття є однією з перших спроб дослідження особливостей взаємодії співробітників оперативних підрозділів та підрозділів кримінального аналізу.

Виклад основного матеріалу. Дослідники та правоохоронна література зазвичай методологію правоохоронної діяльності розкривають на основі п'яти моделей поліцейської діяльності: традиційна поліцейська діяльність (*Traditional policing*), соціально-орієнтована поліцейська діяльність (*Community policing or Community-oriented policing*), проблемно-орієнтована поліцейська діяльність (*Problem-oriented policing*), комп'ютерна статистична поліцейська діяльність (*Computer statistics model (CompStat)*) та поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою (*Intelligence-led policing (ILP)*) [1, с. 65].

Кожна з цих моделей має різні стратегічні цілі, сильні та слабкі сторони, і при одночасному використанні вони можуть доповнювати одна одну. Наприклад, ІЛР все частіше застосовується для забезпечення більш тісного зв'язку між поліцейською діяльністю та місцевим населенням, оскільки ця модель пропонує чіткі процеси, процедури комунікації та структури управління для збору, аналізу і розповсюдження даних та інформації. Інший приклад – це коли традиційна модель правоохоронної діяльності, в основі якої лежить реагування, є переважаючою, а ІЛР застосовується тільки для протидії серйозній та організованій злочинності. Загальною ознакою перших чотирьох вищезгаданих моделей, що найчастіше вважається слабкою ланкою у діяльності сучасних правоохоронних органів, є орієнтація на місцеві регіони та загрози [2, с. 14].

Модель поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою, на сучасному етапі вважається найбільш ефективною, як з точки зору протидії злочинності, так і з позиції найбільш раціонального способу використання ресурсів правоохоронних органів. Поєднуючи в собі найкращі здобутки інших моделей поліцейської діяльності, ІЛР є найбільш пристосованою до подолання існуючих викликів і загроз у сфері боротьби зі злочинністю.

Як вказує А. Мовчан, посилаючись на дослідження вчених Дж. Картера, С. Філіпса і М. Гайадина, ІЛР є моделлю поліцейської діяльності, згідно з якою оперативно-аналітична інформація (*intelligence*) слугує підставою для проведення операцій/розслідувань, а не навпаки. Ця модель дозволяє зменшити матеріальні витрати, знизити рівень злочинності, забезпечити більш високий рівень безпеки особового складу [3, с. 435; 4, с. 18].

У зв'язку з тим, що термін «*intelligence*» є найбільш заплутаним і неоднозначним у сфері кримінального аналізу, серед науковців виникли різні позиції з приводу перекладу терміну «ІЛР». Так, деякі автори пропонують називати її поліцейською діяльністю, керованою аналітикою [4], чи поліцейською діяльністю, керованою розвідувальною аналітикою [5], та навіть, перекладаючи російською, називають поліцейською діяльністю на основі оперативних даних та інформації (ПДОДІ) [2].

Міжнародна асоціація кримінальних аналітиків зазначає, що як іменник термін «*intelligence*» класично використовується для опису інформації про ворога, яка зазвичай отримується таємно, що породжує терміни «військова розвідка», «кримінальна розвідка» та «розвідувальний аналіз». В останні роки деякі автори намагалися визначити «*intelligence*» як будь-яку інформацію, що має оперативну цінність, як продукт, а не джерело аналізу. Але Міжнародною асоціацією кримінальних аналітиків однозначно відкидається уявлення про те, що «*intelligence*» є якоюсь вищою формою «інформації» та пояснюється, що поняття «інформація» використовується для позначення проаналізованих даних, а «*intelligence*» є спеціалізованою, але не важливішою формою інформації [6, с. 2].

З цих позицій «*intelligence*» – це спеціалізована форма інформації, яка виникає з проаналізованих оперативних даних, здобутих таємно. Таке визначення корелюється з поданим вище розумінням «*intelligence*» як оперативно-аналітичної інформації.

За визначенням Дж. Реткліфа, *Intelligence-Led Policing* – це бізнес-модель і управлінська філософія, де *аналіз даних і кримінальна розвідка є ключовими* для об'єктивної системи прийняття рішень, яка сприяє зниженню рівня злочинності та зменшенню проблем, їх припиненню і попередженню як за допомогою стратегічного управління, так і ефективних стратегій правоохоронних заходів, націлених на злісних правопорушників та правопорушників-рецидивістів [7, с. 2574].

Це визначення об'єднує аналіз і розвідку в структуру прийняття рішень поліцейського департаменту та поєднує традиційний підхід правозастосування щодо серйозних і злісних правопорушників із проблемно-орієнтованим стратегічним управлінням злочинами та іншими проблемами поліції [7, с. 2574].

Підтримуючи впровадження концепції *Intelligence-Led Policing*, важливість застосування в роботі правоохоронних органів *кримінального аналізу, доповненого кримінальною розвідкою*, підкреслюють і українські дослідники.

Так, В. Мельник і В. Некрасов зазначають, що шляхом *кримінального аналізу* здійснюється:

- 1) визначення учасників кримінальних схем, зв'язків, кількості та характеру контактів;
- 2) визначення джерел та напрямів фінансових потоків, інших матеріальних об'єктів;
- 3) визначення механізму організації злочинної діяльності, підґрунтя функціонування кримінального явища;
- 4) оцінка ризиків, загроз, можливих збитків, вразливостей для прийняття управлінських рішень [8].

Доповнювати цей процес повинна *кримінальна розвідка*, яка сприяє:

- 1) визначенню джерел інформації та слідів злочину, до яких немає вільного доступу або відсутня можливість отримати такий доступ у гласний спосіб;
- 2) отриманню ґрунтовної інформації про: об'єкт, відносно якого є обґрунтовані підозри щодо причетності до злочину; ієрархічну побудову ОЗУ, специфіку та характеру їх діяльності, розгалужену кримінальну інфраструктуру.
- 3) нейтралізації діяльності окремих ОЗУ, руйнування кримінальних технологій [8].

На нашу думку, розуміння кримінального аналізу та кримінальної розвідки як ключових елементів концепції *Intelligence-Led Policing (ILP)* дає підстави вважати найбільш відповідним сутності та змісту цієї моделі стримування злочинності перекладом її українською мовою як *поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою*.

Стратегією розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р, передбачається, що одним із пріоритетів державної політики у сфері протидії злочинності є комплексне впровадження сучасних систем кримінального аналізу, зокрема методології Європолу з оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOCTA) [9].

Кримінальний аналіз – це дії, спрямовані на ідентифікацію і точне визначення взаємозв'язків між відомостями, які стосуються подій злочинного характеру, осіб, пов'язаних із ними, та даними, що походять із різних джерел, і їх використання правоохоронними органами і судами [10, с. 219].

Збір, аналіз і розповсюдження аналітично оброблених даних забезпечують набуття правоохоронцями знань, необхідних для запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень.

Кримінальний аналіз виділився в окремий напрямок професійної діяльності поліцейських в період 90-х років ХХ ст., коли стало формуватися інформаційне суспільство та змінилися підходи до діяльності поліції у бік створення системи протидії усім видам злочинності. Це сприяло створенню Міжнародної асоціації кримінальних аналітиків (ІАСА), яка формує стратегію та напрями діяльності кримінальних аналітиків у всьому світі. До структури Генерального секретаріату Інтерполу також входить підрозділ кримінального аналізу. Європол буде своєю діяльністю на підставі технологій та результатів кримінального аналізу [11, с. 235-236].

Слід зауважити, що першими в Україні визнали необхідність виділення кримінального аналізу в окремий напрямок не представники МВС України, а Державної прикордонної служби України – прийняттям наказу ДПСУ № 28 від 15 січня 2008 р., яким було введено в дію Інструкцію про організацію та ведення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами Державної прикордонної служби України [11, с. 236].

У 2017 році в структурі центрального апарату Національної поліції України створено Управління кримінального аналізу (у 2019 році реорганізовано в Департамент кримінального аналізу), яке виконує функцію координації діяльності у сфері аналізу і впровадження та розвитку моделі поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою.

Відповідно до наказу Національної поліції України від 29.12.2019 р. № 1354 «Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України», Департамент кримінального аналізу (ДКА) розробляє, впроваджує та застосовує нові методи та напрями здійснення кримінального аналізу, спрямовані на підвищення ефективності протидії злочинності [12].

ДКА є уповноваженим структурним підрозділом НПУ з проведення, організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, спрямованої на збір, оцінку та реалізацію інформації, зокрема інформації з обмеженим доступом, шляхом надання її уповноваженим органам (підрозділам)

для вжиття заходів відповідно до їх компетенції, оцінювання ризиків, а також використання її для забезпечення виконання функцій, покладених на поліцію [12].

Основними завданнями ДКА є:

- 1) організація та здійснення інформаційно-аналітичної діяльності для реалізації повноважень поліції;
- 2) визначення стратегічних напрямів роботи, шляхів розвитку кримінального аналізу в діяльності органів та підрозділів поліції;
- 3) забезпечення взаємодії та координації діяльності органів (підрозділів) поліції у сфері кримінального аналізу, а також збір, обробка, узагальнення та аналіз інформації з метою протидії злочинності;
- 4) забезпечення формування та підтримка функціонування автоматизованих інформаційних систем, що утворюються в процесі здійснення оперативно-розшукової та аналітичної діяльності;
- 5) у межах компетенції, відповідно до вимог міжнародного та вітчизняного законодавства, участь у здійсненні інформаційної взаємодії з правоохоронними органами іноземних держав і міжнародними організаціями [12].

Кримінальний аналіз є специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів, який полягає у перевірці та оцінці інформації, її інтерпретації, встановленні зв'язків між даними, що отримуються у процесі виявлення, припинення та розслідування злочинів і мають значення для оперативно-розшукової діяльності й кримінального провадження, з метою їх використання правоохоронними органами та судом, подальшого проведення оперативного, тактичного і стратегічного аналізу [4, с. 21].

Слід відзначити, що не зважаючи на те, що підрозділи кримінального аналізу функціонують в системі Національної поліції вже п'ять років, термін кримінальний аналіз до сих пір не отримав законодавчого закріплення. Водночас у Законі України «Про Бюро економічної безпеки України» законодавець дає визначення вказаного терміну у розрізі протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки. Так, у ст. 2 закону зазначається, що кримінальний аналіз – це інформаційно-аналітична діяльність, спрямована на встановлення взаємозв'язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно з ними пов'язаними, їх оцінювання та інтерпретацію, прогнозування розвитку досліджуваних подій з метою їх використання для виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави [13]. У зв'язку з прийняттям згаданого вище закону внесені зміни в Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність». Так, статтю 8 доповнено пунктом 21, який надає підрозділам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, право ініціювати або безпосередньо проводити кримінальний аналіз [14].

Успішна реалізація та впровадження правоохоронними органами методів кримінального аналізу створює передумови для ефективнішого виконання своїх завдань і оперативними підрозділами.

В законодавстві відсутнє визначення терміну «оперативні підрозділи», але системним тлумаченням правових норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [14] та КПК України [15] можна встановити значення цього поняття.

Зокрема, термін «оперативні підрозділи» законодавець широко вживає у КПК України. Їх повноваження у кримінальному провадженні врегульовано ст. 41; п. 5 ч. 2 ст. 36; п. 3 ч. 2 ст. 40; ч. 6 ст. 246; ч. 3 ст. 281 та іншими нормами КПК України. При цьому законодавець не визначає у КПК України поняття оперативних підрозділів (у ст. 41 подано лише їх перелік). Немає такого визначення й у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність». Але з аналізу норм ст. 5 «Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність», а також останнього абзацу ст. 7 «Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність» цього Закону стає зрозуміло, що суб'єкти ОРД є і оперативними підрозділами [16, с. 10].

Відповідно до зазначеного Закону завданням ОРД, а відповідно і її суб'єктів, є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави (ст. 1). Деталізується це завдання у ст. 7 «Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність», де серед іншого зазначено: «У межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень» [16, с. 11].

За сучасних правових реалій термін «оперативні підрозділи» вживається законодавцем у КПК України для означення тих підрозділів правоохоронних органів, компетенцію яких становить проведення оперативно-розшукової діяльності та виконання доручень слідчого, прокурора на проведення слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні [16, с. 15].

Взаємодія співробітників оперативних підрозділів та кримінальних аналітиків має певні особливості, зумовлені в першу чергу тим, що оперативно-розшукова діяльність є в більшості випадків негласною. Загалом ця взаємодія відбувається в рамках кримінального розвідувального аналізу.

За визначенням Міжнародної асоціації кримінальних аналітиків *кримінальний розвідувальний аналіз* – це аналіз даних про людей, причетних до злочинів, зокрема злочинців-рецидивістів, неодноразових жертв, а також злочинні організації та мережі. Він спрямований на те, щоб краще зрозуміти контекст життя, роботу, діяльність, мотиви та плани цих осіб і злочинних мереж, використовуючи цю інформацію, щоб знайти способи стримування або припинення протиправної діяльності. Суть процесу кримінального розвідувального аналізу полягає в конфіденційному зборі інформації про осіб і злочинні мережі, з забезпеченням режиму безпеки даних, відповідного доступу і конфіденційності, і подальше перетворення цієї інформації з даних на спеціалізовану форму інформації (*intelligence*) за допомогою аналізу [6, с. 3].

Процеси та методи кримінального розвідувального аналізу включають: аналіз злочинців-рецидивістів і аналіз жертв; аналіз кримінальної історії; аналіз зв'язків; аналіз товарних потоків; аналіз комунікацій; аналіз соціальних мереж [6, с. 3].

Важливим аспектом у ефективній співпраці оперативних та аналітичних підрозділів є запровадження спеціалізації за окремими напрямками роботи. Наприклад, закріплення аналітичних працівників за лінією протидії незаконним заволодінням транспортних засобів, викриття фактів підривів банкоматів або боротьби зі злочинами у сфері торгівлі людьми дає змогу накопичувати, систематизувати й узагальнювати наявну інформацію, на основі якої створюються нові концептуальні підходи до розкриття цих видів злочинів. Саме це дозволяє відійти від окремих випадків, натомість перейти до системного підходу в боротьбі зі злочинністю та стати проактивними в попередженні правопорушень [17].

Висновки. Модель поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою, на сучасному етапі є найбільш пристосованою до подолання існуючих викликів і загроз у сфері боротьби зі злочинністю.

ILP є моделлю поліцейської діяльності, згідно з якою оперативно-аналітична інформація (*intelligence*) слугує підставою для проведення операцій/розслідувань, а не навпаки. Розуміння кримінального аналізу та кримінальної розвідки як ключових елементів концепції *Intelligence-Led Policing (ILP)* дає підстави вважати найбільш відповідним перекладом її українською мовою як *поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою*.

Організація діяльності поліції, керованої розвідувальною аналітикою, означає планування та управління діяльністю поліцейської роботи, завдяки яким продукти кримінального аналізу виступають основою для визначення стратегічних та оперативних цілей в галузі попередження і припинення злочинних проявів. Це дає змогу ефективно розподіляти ресурси із врахуванням сфер і напрямів активності окремих злочинців, організованих злочинних угруповань та кримінального середовища в цілому.

Кримінальний аналіз спрямований на підтримку ефективної правозастосовчої діяльності. Результати кримінального аналізу формують підґрунтя для організації діяльності поліції, керованої розвідувальною аналітикою. Тобто, продукти кримінального аналізу слугують основою побудови організації діяльності поліції за новою філософією – переходу від реактивних методів діяльності поліції – реакції на кримінальну подію, до проактивних – коли діяльність поліції керується висновками про аналіз закономірностей і тенденцій, які ідентифікуються у кримінальному середовищі. Такий підхід дозволяє вжити своєчасних і дієвих заходів щодо проблеми чи ситуації з наміром усунути або пом'якшити її наслідки.

Взаємодія співробітників оперативних підрозділів та кримінальних аналітиків має певні особливості та відбувається здебільшого в рамках кримінального розвідувального аналізу. Важливим аспектом у ефективній співпраці оперативних працівників та кримінальних аналітиків є запровадження спеціалізації за окремими напрямками роботи.

Список використаних джерел:

1. Користін О.Є. Сучасні моделі правоохоронної діяльності. *Юридична наука: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали міжвузівської науково-практичної конференції (Київ, 30 лист. 2017 р.) /Нац. Акад. внутр. справ. Київ, 2017.С. 65-66.
2. Руководство ОБСЕ по полицейской деятельности на основе оперативных данных и информации. Серия публикаций ДТНУ/ОСВПД, издание 13. Вена, 2017. 104 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/9/357211.pdf> (дата звернення: 18.06.2022).
3. Carter J.G., Phillips S.W., Gayadeen S.M. Implementing Intelligence-Led Policing: An Application of Loose-Coupling Theory. *Journal of Criminal Justice*. 2014. № 42. P. 433–442.
4. Мовчан А.В. Актуальні проблеми впровадження в органах національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою. *Соціально-правові студії*. 2018. Випуск 1. С. 17–22.
5. Користін О.Є., Пейтєв Д.О., Некрасов В.А. Довідник керівника поліції – поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою/ILP: навчальний посібник / за заг. ред. М.Г. Вербенського. Київ, 2019. 120 с.
6. International Association of Crime Analysts. (2014). Definition and types of crime analysis [White Paper 2014-02]. Overland Park, KS: Author. URL: https://iaca.net/wp-content/uploads/2017/07/2-iacawp_2014_02_definition_types_crime_analysis.pdf (дата звернення: 22.10.2021).
7. Ratcliffe J.H. (2014) Intelligence-Led Policing. In: Bruinsma G., Weisburd D. (eds) *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. Springer, New York, NY. P.2573-2581. URL: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-5690-2_270 (date of access: 20.06.2022).
8. Мельник В., Некрасов В. Фінансова безпека. Коли твій ворог – багатший за транснаціональні корпорації. URL: <https://blogs.korrespondent.net/blog/business/3946330/> (дата звернення: 09.06.2022).
9. Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.06.2022).
10. Благута Р.І., Мовчан А.В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 256 с.
11. Шинкаренко І.Р. Проблеми запровадження кримінального аналізу в діяльність підрозділів кримінальної поліції: теоретико-історичне підґрунтя. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 233–242.
12. Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 29.12.2019 № 1354. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/departament-kriminalnogo-analizu.html> (дата звернення: 09.06.2022).
13. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28 січня 2021 року № 1150-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 09.06.2022).
14. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 09.06.2022).
15. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 09.06.2022).
16. Грібов М.Л., Черняк А.М. Оперативні підрозділи правоохоронних органів України як суб'єкти протидії злочинності. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 4. С. 8–17.
17. Бодня Т. Начальник Департаменту кримінального аналізу Нацполіції Роман Білоус: «Системи «Безпечного міста» дають нам змогу розкривати злочини за «гарячими слідами». URL: https://sensor.net/ru/resonance/3251574/nachalnik_departamentu_kriminalnogo_analzu_natpolts_roman_blous_sistemi_bezpechnogo_msta_dayut_nam_zmogu (дата звернення: 11.10.2021).